

ELAZIĞ İLİNİN VE BÖLGE SANAYİSİNİN GELİŞMESİNDE İŞGEM MODELİ

* İbrahim Yaşar KAZU¹
** Mehmet ÖLMEZ²

ÖZET

İşsizlik ve istihdam kavramları Türkiye'nin olduğu kadar bölge ve il bazında da en önde gelen sorunları içerisinde görülmektedir. Özellikle nüfus artış hızının yüksek olması ve teknolojideki gelişmelerin beden gücünden beyin gücüne doğru bir yöneliş gösterdiğinden işsizlik artış hızına olumsuz etki yapmaktadır. Bu bağlamda yeni iş kapıları aralamak için toplum olarak girişimciliği teşvik etmeli ve bunun içinde başarılı girişimcilere yol gösterilmelidir. İŞGEM; girişimciliğin gelişmesini sağlamak için iyi bir örnek model olabilir. Sanayinin gelişmesinde İŞGEM; girişimciliği ve yeni kurulan işletmeleri desteklemek ve bu sayede de yerel kalkınmaya katma değer sağlama adına örnek model olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, İstihdam, Girişimcilik, Danışmanlık, İŞGEM.

THE ISGEM MODEL; IN DEVELOPING THE INDUSTRY OF ELAZIG CITY AND REGION

ABSTRACT

Unemployment and employment concepts are seen as major problems in regional and provincial as much as in Turkey. Especially because of high population growth rate and technological developments increase from body power to brain power make negative impression on the unemployment increase rate. Because of that, for new job possibilities, as a community, the entrepreneurship should be encouraged and for this the successful entrepreneurs should also be guided. ISGEM could be a good model to provide entrepreneurship. In developing industry, ISGEM, is seen as a model to entrepreneurship and supporting newly established companies by contributing to local development.

Keywords: Unemployment, Employment, Enterprise, Consultant, ISGEM.

1. GİRİŞ

Kendi işini kurmak isteyen küçük girişimcilerin; işini kurmasını ve geliştirmesini destekleyen ya da bu işletmelerin büyümelerini sağlayan merkezlere dünya literatüründe **inkübatör**, Türk literatüründe ise **İŞGEM (İş Geliştirme Merkezi)** adı verilmektedir. İş Geliştirme Merkezleri ya da inkübatör olarak kullanılan bu merkezler; *Teknoloji Merkezleri, Bilim Parkı İnkübatörleri, Duvarsız İnkübatörler, KOBİ Fidanlığı, Organize Sanayi Okulu, İşletme Kuluçkaları* gibi isimler ile anılmaktadırlar. İŞGEM; bünyesinde barındırdıkları yeni işletmelere; yönetim danışmanlık desteği, finans kaynaklarına erişim imkânı, uygun koşullarda işyeri mekânı, ortak ofis ekipmanı ve ofis hizmetleri sunarak iş kurma aşamalarını sağlıklı bir şekilde aşmalarını ve büyümelerini sağlamaktadır.

¹ İbrahim Yaşar KAZU, Fırat Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.

² Mehmet ÖLMEZ, Elazığ Sanayici ve İşadamları Derneği (ELSİAD) Genel Sekreteri.

Dünya verilerine bakıldığında son yirmi yılda işletme kuruluşlarının sayıları hızla artmakla birlikte, işletmelerin ilk yıllarında kapanış hızlarının hâlâ yüksek olduğu görülmektedir. İşletmelerin başarısız olmalarındaki en önemli etkenlerin kötü yönetime bağlı etkenler olduğu tespit edilmiştir. İstatistiki verilere göre küçük işletmelerin kuruluş yıllarındaki başarısızlık oranı %60–80 iken, İŞGEM çatısı altında yer alan girişimci firmalarda bu oran % 10'lara düşmektedir.

Çizelge 1. İl-Bölge ve Türkiye Genelindeki Açılan ve Kapanan İşletme Sayıları

Yıllar	TÜRKİYE		BÖLGE		ELAZIĞ	
	Açılan Şirketler	Kapanan Şirketler	Açılan Şirketler	Kapanan Şirketler	Açılan Şirketler	Kapanan Şirketler
2000	33.161	1887	2338	958	-	-
2001	29.665	2462	1563	1139	174	220
2002	30.842	3667	1427	1202	239	156
2003	32.259	5436	1563	958	239	155
2004	40.919	7660	2165	1072	303	143
2005	47.401	8886	2504	969	397	126

Kaynak: TÜİK(2005), TOBB (2005), Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası (2006).

Son 5 yılda açılan ve kapanan şirket oranlarına bakıldığında; ülkede açılan her 100 işyerinden 14'ünün, bölgede 54'ünün, Elazığ ilinde ise 58'inin kapandığı istatistikî verilerle doğrulanmaktadır. Doğru yatırım alanlarının seçilmemesi, gerekli eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin alınmaması, koordineli ve kontrollü gelişmenin sağlanmaması kurulan şirketlerin ömürlerini kısaltan önemli parametrelerdir. Normal şartlarda kurulan işletmelerin kapanma oranının, İŞGEM'de yer alan girişimci firmalara oranla yüksek olması gerçeği Elazığ ilinde oluşturulacak İŞGEM'in gerekliliğinin en spesifik göstergesidir (Çizelge 1).

2. ARAŞTIRMANIN AMACI, MODELİ VE YÖNTEMİ

Bu araştırmanın amacı; Elazığ ilinde faaliyet gösteren işletmelerin karşılaştıkları sorunları incelemek ve işletme yöneticilerinin İŞGEM konusundaki görüşlerini değerlendirmektir. Çalışmanın amacını gerçekleştirmeye yönelik veri toplama aracı birincil kaynaklardan oluşturulan anket formu ile sağlanmıştır. Anketin uygulanması sırasında Elazığ'daki işletmelerle yüz yüze kişisel görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmelerde işletme yöneticilerinden randevu alınarak gidilmiş ve görüşmeler yapılmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmeler yaklaşık bir saat sürmüştür. Araştırmada Elazığ ili küçük sanayi sitesi esnafları içerisinde 222 örneklem ile görüşülmüştür. Bu araştırma verilerinde küçük sanayi sitesindeki esnafların sorunları, ihtiyaçları ve beklentileri sorgulanmış ve bu sorunlara çözüm arayışlarında bulunulmuştur. Veriler SPSS.10 for Windows programında değerlendirilerek analiz edilmiştir. Verilen yanıtlar aritmetik ortalama, yüzde ve frekans gibi istatistiksel işlemlere tabi tutulmuş ve bu değerler tablollaştırılarak yorumlanmıştır. Uygulama çalışması Haziran-Temmuz 2006 döneminde yoğun olarak yapılmıştır.

3. BULGULAR ve YORUMLAR

3.1. İl ve Bölge İşletmelerinin Sorunları

3.1.1. İşletmelerin Yer Bulma Sıkıntısı ve Yüksek Kira Oranları

Elazığ sanayi sitesi esnafları içerisinde belirlenen 222 kişiden %38,7'sinin işletmelerinin kirada olduklarını ve kirada oturanların yaklaşık % 6'sı aylık kira ücretlerinin 150 YTL az, %51,2'sinin kira ücretlerinin 150- 300 YTL arasında, % 43'ünün kira ücretlerinin 300-500 YTL arasında, %5,8'inin kira ücretlerinin 500 YTL'den fazla olduğu belirtilmiştir. 100 m² büyüklüğündeki bir iş yerinin kira ücretinin aylık ortalama 311 YTL olduğu saptanmıştır. İşletmelerin kira tutarlarına bakıldığında bu oranların yüksek olduğu görülmektedir.

3.1.2. İşletmelerin Kapasitelerini Yeterince Kullanamamaları

İşletmelerin büyük çoğunluğunun (% 37,8) %25-%50 kapasite kullanım oranına sahip oldukları görülmektedir. Esnafların kira ücretlerinin yüksek olmasına rağmen mevcut iş yerlerinde kapasitelerini yeteri düzeyde kullanamadıkları görülmektedir. İşletmelerin kapasite kullanım oranlarının ortalama % 41,7 olduğu belirlenmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 2. İşletmelerin Kapasite Kullanım Oranları

Kapasite Kullanım Oranları	f	%
%25'den az	64	28.8
25-%50 Arası	84	37.8
50-%75 Arası	46	20.7
75-%100 Arası	28	12.6
Toplam	222	100.0

3.1.3. İşletmelerin Finansman Sıkıntısı

“Elazığ esnafının çalıştığı sektörde finansman sıkıntısı çekiyor mu?” sorusuna her yüz kişiden yaklaşık 76’sının “finansman sıkıntısı çekiyorum” cevabını verdiği görülmektedir (Çizelge 3). Finansman sıkıntısı çeken her yüz kişiden 25,4’ü öz kaynak yaratamadığını, 22,9’u kredi maliyetlerinin yüksek olduğunu ve 22’si kredi bulma sıkıntısı ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 4). Bu sorunlar İŞGEM çatısı altında, işletmelere öz kaynak yaratılması, kredi olanaklarının bulunması ve bu olanakların uygun şartlarda sunulmasıyla çözülecektir. İşletmelerin öncelikli sorunları sorulduğunda ise; %30,5’inin sermaye eksikliği, %18,8’inin pazarlama, %15,2’sinin de işyerlerinin büyütülmesi ihtiyaçlarının olduğu ve %4,1’inin de finansman sıkıntısı çektiği görülmektedir (Çizelge 5).

Çizelge 3. İşletmelerin Finansman Sıkıntısı Çekme Durumu

Finansman Sıkıntısı	f	%
Evet sıkıntı çekiyorum	168	75,7
Hayır sıkıntı çekmiyorum	54	24,3
TOPLAM	222	100,0

Çizelge 4. İşletmelerin Finansman Sıkıntısı Çekme Nedenleri

SEÇENEKLER	f	%
Öz kaynak yaratılamaması	82	25,4
Tahsilât yapılamaması	74	22,9
Kredi maliyetlerinin yüksek olması	71	22,0
Kredi bulamama	58	18,0
İşletme Sermayesinin yetersizliği	21	6,5
Yerel yönetimin ilgisiz kalması	17	5,3
TOPLAM	323	100,0

(Not: Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.)

İŞGEM projesi ile firmalara, kredi temini, pazarlama, uygun şartlarda işyeri ve kira yardımı destekleri sunulacaktır. Bunun yanında KOSGEB aracılığı ile makine teçhizat desteği, danışmanlık, AR-GE ve istihdam kolaylıkları sağlanacaktır. Böylece yeni girişimciler şu an kurulu olan işletmelerin yatırım ve büyüme stratejilerinin önündeki öncelikli engelleri aşacak ve hızlı bir büyüme gerçekleştirecektir.

Çizelge 5. İşletmelerin Öncelikli İhtiyaçları

İHTİYAÇLAR	f	%
Sermaye	78	30,5
Pazarlama	48	18,8
Nitelikli Eleman Yetersizliği	39	15,2
İş Yerinin Büyütülmesi	14	5,5
İş Makinesi Desteği	14	5,5
Finansman Sıkıntısı	11	4,3
İş Makinesi Eksikliği	8	3,1
Faizsiz Kredinin Verilmesi	7	2,7
Teknoloji Desteği	6	2,3
Mekân Desteği	7	2,7
Hammadde Yetersizliği	4	1,6
Diğer	20	7,8
TOPLAM	256	100,0

(Not: Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.)

3.1.4. Garanti –Teminat Bulma Sıkıntısı

Yeni yatırımcılara bankaların teminat vermemesi girişimcilerin yatırım yapmayı düşündükleri fikirlerini hayata geçirebilmesini engellemektedir. İpotek için istenen gayrimenkullerin de yüksek değerler tutmaması nedeni ile girişimciler teminat vermekte zorluk çekmektedirler.

3.1.5. Eğitim ve Danışmanlık Alanlarındaki Sıkıntı

Eğitim ve danışmanlık hizmeti veren kuruluşların il ve bölgede yeterli düzeyde olmaması birçok işletmenin yanlış yatırım yapmasına ve kısa süre içerisinde de işyerini kapatma sorunu ile karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. İşletmelerin kurumsal kimliğe geçişleri ve marka bilincine kavuşmaları, etkin bir eğitime gereksinimi doğurmaktadır. Profesyonel anlamda hizmet verecek eğitim ve danışmanlık kuruluşlarının artması ile doğru yatırım yapacak olan girişimci sayısı artacaktır.

3.1.6. Diğer Başlıca Sıkıntılar

Elazığ ili; coğrafi konumu ve bölge illerine sunduğu hizmetler göz önünde tutulursa, bölgenin kalkınmasında lokomotif görevi üstlenecek illerin başında gelmektedir. Bu durumu Elazığ'ın bölgeden yoğun göç alması da doğrulamaktadır. Ancak ilde resmi kurumların bölge müdürlüklerinin varlığı kamu ağırlıklı bir istihdam alanı oluşmasına neden olmuş, özel girişim yeterli düzeye ulaşmamıştır. Bunun sonucu olarak aldığı göçe karşılık yeterli istihdam üretmez duruma gelmiştir. Özellikle resmi kurumların özelleşmesi Elazığ'da işsizliği ön plana çıkarmış ve işsizliği daha da artırmıştır. Bununla beraber ulusal firmaların da Elazığ'a yatırım yapmaması gibi sıkıntılar ilin ekonomik alanda kalkınmasını önleyici etkenler arasında yer almıştır.

3.2. İŞGEM'E Olan Gereksinim

Bölgemizin, ülkemizdeki diğer bölgelere nispeten görece düşük gelir seviyesine sahip oluşu, özel sektör dinamizminin çeşitli araçlarla harekete geçirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu araçlardan biri de özel sektörün bilgi açığını kapatacak çalışmalardan biri olacak olan İŞGEM'dir. Özellikle yatırım alanları ve yatırım ile ilgili diğer konularda yapılan çalışmalar; bir yandan Elazığ ili girişimcileri için yeni fikirler oluştururken, diğer yandan da il dışından gelebilecek yerli ve

yabancı yatırımcılar için cazip bir ortam sağlanmasına katkıda bulunacaktır. Bu kapsamda İŞGEM; Elazığ ili ve bölgenin kalkınmasını sağlayan temel dinamiklerden biri olacaktır.

İlde sanayiye dayalı bir ekonominin gelişmemesi, Elazığ'ın bölgeden yoğun göç alan bir il olması, Resmi Kurumların Bölge Müdürlükleri merkezi olması nedeniyle Elazığ ekonomisi katma değerli ekonomik girdilerini yitirmiştir. DİE verilerine bakıldığında Elazığ ilinde ücretli çalışanların oranı % 35,7'dir. Bu oranın yüksek olması ve özellikle resmi kurumların özelleşmesi Elazığ'da işsizliği ön plana çıkarmıştır. Buna ilaveten kamu yatırımlarının yok denecek kadar az olması bu işsizliği daha da körüklemiştir. Sanayi yatırımcılığının daha cazip hale getirilmeye çalışıldığı ilde, İŞGEM oluşturacağı altyapı ile bu işlevi geliştirmede lokomotif rol üstlenecektir. İldeki müteşebbis ruhun gelişmesi ve girişimciliğin özendirilerek sanayinin gelişmesinde İŞGEM katalizör etki yapacaktır.

Elazığ ili Doğu Anadolu Bölgesi içerisinde kalkınma ve gelişmeye en müsait illerin başında gelmektedir. Bölge sanayisi ağırlıklı olarak yerel hammaddeleri, yerel tarım ürünlerini işleyerek sektörlere girdi veren ve pazara dönük endüstriler olup, bu endüstrilerin toplam üretim, istihdam ve katma değer yaratma potansiyelinin büyümesi, yeni ekonomi anlayışında anahtar unsur olan girişimciliğin gelişmesi, yeni iş modellerinin teşvik edilmesi ve bu sayede yeni eşgüdüm yöntemlerinin oluşumuna olanak verecek İŞGEM gibi bir mekanizma ile ivme kazanacaktır

Özgü, Öküzgözü, boğazkere gibi üzüm ve benzeri doğal ekonomik ürünlerin markalaşmadığı, ülke ve dünya genelinde yeterince tanınmadığı bilinmektedir. İŞGEM çatısı altında Elazığ'a has ve üretimi yapılan fakat markalaşma yolunda ciddi olarak ümitsiz olan iş sahiplerine bilgi birikimi, teknik ve mali danışmanlık hizmetleri yardımıyla cesaret kazandırılarak, yatırımcıların bu konuda özendirilmesi sağlanacaktır. Bu sayede önemli bir potansiyel olan üzüm ve üzüm ürünleri, badem, ceviz, dut, pestil, orçik gibi Elazığ'da bol miktarda üretilip, yan sanayisinin geliştirilme çalışmalarına bu çatı altında önemli imkânlar sağlanacaktır. Böylece bu gibi organik ürünlerin ekonomik ve markalaşmaya yönelik yeni yatırımların yapılmasına imkân verilecektir. Bölgede 150'ye yakın türü ve ırkı olduğu söylenen fakat günümüzde değerlendirilemeyen bu doğal ve ekonomik ürünler tüm dünyaya tanıtılma fırsatı bulacaktır.

İl ve bölgenin en büyük potansiyel zenginliklerinden olan mermerin işlenmesi sonucunda ortaya çıkan atıl mermerin değerlendirilmemesi sektördeki önemli kayıplardan biridir. İŞGEM çatısı altında kurulacak işletmelerin, atıl mermeri değerlendirerek il ekonomisine kazandırmaları önemli ölçüde katma değer yaratacaktır.

İş Geliştirme Merkezleri kolektif bir akıl ve işbirliğini ve özellikle tecrübe ve bilgi paylaşımı esasına dayanmaktadır. Bu sistem yakın işbirliği ve birlikteliğe dayanan, zamana yayılmış bir hedef ortaklığını içermektedir. Bu bakış açısını girişimcilere kazandırmakla, ülke adına çok önemli bir yarar elde edilmiş olacaktır.

Gelişmekte olan sanayi ve ticaret potansiyeliyle bölgede sanayileşme ve kalkınmaya en yakın il olmanın yanında metropolitan özellikleriyle de dikkat çeken Elazığ ilinin; coğrafi konumu ve ulaşım ağlarının kavşak noktasında bulunması, ili yatırım konusunda bir cazibe merkezi haline getirmektedir. DPT'nin belirlemiş olduğu 8 cazibe merkezinden birinin Elazığ ili olması bunun en açık göstergesidir. Özellikle Elazığ ilinde sanayi, bilgi ve teknoloji yönünden desteklenebilecek köklü bir üniversite altyapısının bulunması bu cazibeyi daha da arttırmaktadır.

Türkiye'de istihdam oranının % 43,7 iken, Elazığ'da bu oran %37,20, işgücüne katılma oranı % 48,7 iken, Elazığ'da % 38,70 oranları ile Türkiye ortalamasının altındadır. Ancak Türkiye'de işsizlik oranı %10,3 iken, Elazığ'da bu oran % 17,9 ile Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Elazığ, DİE'nin açıklamış olduğu işsizlik sıralamasında ilk sıralarda gelmektedir. Bölgenin işsizlik oranının aşağıya çekilmesinde İŞGEM gibi merkezlerin açılması çözüm önerileri olmaktadır. Elazığ ilinin 5

yıllık (2002- 2006) dönemdeki işsizlik tablosuna bakıldığında 2002 yılında 2174, 2003 yılında 4547, 2004 yılında 7077, 2005 yılında ise 9172 ve 2006 Mayıs Ayı sonu itibari ile 8372 işsiz bulunmaktadır. Bu oranın ortalama olarak %50'lik bir artış göstermesi Elazığ ili için çok büyük bir tehlike olarak görülmektedir. İşsizlik sayısının aşağıya çekilmesi için girişimcilerin özendirilip iş sahaları açılması ve organize sanayide teşvik yasasından yararlanacak yatırımların yapılması gerekmektedir. Bu çözüm önerisi için İŞGEM projesi uygun bir proje olarak görülmektedir (Çizelge 6).

Çizelge 6. Elazığ İli İşsizlerin Oranları

Yıl	İşsiz Sayısı	Yıllara Göre Artış oranı %
2002 yılı	2174	-
2003 yılı	4547	%103,0
2004 yılı	7077	%57,3
2005 yılı	9172	%29,0
*2006 yılı mayıs ayı sonu itibari ile	8372	%13,0

* NOT: 2006 yılı sonu itibari ile bu sayının 12.000 bin olması düşünülmektedir.

Tablo 7. Elazığ İli Türkiye İş Kurumu'na Kayıtlı İşsizlerin Yaş Aralığı

Yaş Aralığı	Erkek	Kadın	Toplam	%
15-19 yaş	326	159	485	5,8
20-24 yaş	2210	409	2619	31,3
25-29 yaş	2181	209	2390	28,5
30-34 yaş	1138	110	1248	14,9
35-39 yaş	743	40	783	9,3
40-44 yaş	539	15	554	6,6
45-64 yaş	275	16	291	3,5
65 yaş ve üzeri	5	1	6	0,1
TOPLAM	7417	959	8376	100,0

Kaynak: (Elazığ İŞ-KUR İl Müdürlüğü, 2006)

Elazığ ili genç bir nüfusa sahip olduğundan gençlerin girişimciliğe özendirilmesi konusunda İŞGEM, ilinin gelişmesine ve kalkınmasına büyük bir katkı sağlayacaktır. İŞ-KUR'a kayıtlı işsizlerin yaş ortalamasına bakıldığında yaklaşık % 65'i 15-30 yaş aralığını oluşturduğundan girişimci ve nitelikli gençlerin bulunması konusunda sıkıntı çekilmeyecektir. Ayrıca bu işsiz ordusu içerisindeki kadınların da payı %12'dir (Elazığ İŞ-KUR İl Müdürlüğü, 2006) (Çizelge 7).

Türkiye'de 2004 yılında kişi başı GSYİH değeri 2.146 \$ iken, Doğu Anadolu Bölgesi'nde bu oran 1429 \$'dır. Elazığ ilindeki Keban Barajının yaratmış olduğu katma değerden dolayı Elazığ 1.704 \$'lık GSYİH değere sahiptir. Ancak Malatya'ya baktığımızda bu oranın 1.417 \$ olduğunu ve Elazığ'ın da bu oranların aşağısında bir değere sahip olduğunu görmek mümkündür. Bu nedenle İlde kurulacak İŞGEM ile GSYİH'nin artması ve ülke ortalamasını yakalaması hedeflenmektedir.

Çizelge 8. Malatya Alt Bölgesi Sektörlerin GSYİH Büyüme Oranları

	MALATYA ALT BÖLGESİ İLLERİ				TÜRKİYE TOPLAMI
	Malatya	Elazığ	Bingöl	Tunceli	
Tarım	1,1	1,6	0,3	-3,8	1,4
Sanayi	2,6	-1,6	17,6	5,7	4,4
Hizmetler	3,3	2,5	2,1	0,5	3,9
TOPLAM	2,7	0,9	2,9	-1,5	3,6

Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan illerin GSYİH'nın büyüme hızlarına bakıldığında; Elazığ'ın Türkiye ortalamasının altında kaldığı, Elazığ ilinin tarım sektöründe, büyüme hızı Türkiye ortalamasının üzerinde iken sanayi sektöründe % 1,6'lık oran ile Malatya, Bingöl, Tunceli gibi illerin gerisinde kalmaktadır (KOSGEB, 2006) (Çizelge 8).

3.3. Elazığ İli Küçük Sanayi Sitesi Esnafının İŞGEM'E Bakışı

“Küçük Sanayi Sitesi Profil Araştırması” esnasında anketörlere, İŞGEM hakkında önceden bilgiler aktarılıp gerekli dokümanların ankete katılan kişilere verilmesi ve aktarılması istenmiştir. Anketörler tarafından İŞGEM hakkında bilgilendirmeler yapıldıktan sonra kişilere “İŞGEM çatısı altında yer almak ister misiniz?” sorusuna ankete katılanların %86,5'inin **evet**, %13,5'inin de hayır cevabı verdikleri görülmektedir (Çizelge 9). Aynı araştırma verilerinde İŞGEM çatısı altında kaç kişi istihdam edebilirsiniz sorusuna verilen cevaplarında işletme başına ortalama 13 kişilik bir istihdam yapılacağı görülmektedir (Çizelge 10).

Çizelge 9. İŞGEM Çatısı Altında İş Kurma İsteği

SEÇENEKLER	f	%
Evet düşünürüm	192	86,5
Hayır düşünmem	30	13,5
Toplam	222	100,0

Bu girişimcilerin “İŞGEM çatısı altında kaç m²'lik bir mekâna ihtiyacınız var? ” sorusuna verilen cevaplarında ortalama 150–200 m²'lik bir alan istendiği görülmektedir. Aynı girişimcilerin İŞGEM çatısı altında bulunacakları sektörlerin mobilya üretimi ve inşaat malzemelerine yönelik olacaklarını belirtmişlerdir (Çizelge 11).

SEÇENEKLER	f	%	
1-4 kişi	17	7,7	
5-9 kişi	52	23,4	
10-14 kişi	58	26,1	
15-19 kişi	20	9,0	
20-24 kişi	14	6,3	
25-29 kişi	2	0,9	
30-34 kişi	6	2,7	
35-39 kişi	2	0,9	
40-50 kişi	6	2,7	
50 ve üzeri	3	1,4	
	Fikir Belirtmeyenler	12	5,4
	Toplam	192	100,0

Çizelge 10. İşletmelerin İŞGEM Çatısı Altı Durumu

Çizelge 11. İşletmelerin İŞGEM Çatısı Altında İsteddiği İşyeri Büyüklüğü

SEÇENEKLER	f	%
100 m ² den az	16	8,3
101-200 m ² arası	29	15,1
201-300 m ² arası	38	19,8
301-500 m ² arası	41	21,4
501-1000 m ² arası	33	17,2
1000 m ² ve üzeri	22	11,5
Fikir Belirtmeyenler	13	6,8
Toplam	192	100,0

İŞGEM çatısı altında bulunacak her bir işletme için ortalama 13 kişilik bir istihdam yaratılması hedeflenmektedir.

4. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

İŞGEM Projesi Elazığ ili ve yakın çevresinin yerel ve bölgesel kalkınması, yerel kalkınmada müteşebbis ruhunun geliştirilmesi, yeni müteşebbislerin ortaya çıkarılması, cesaretlendirilmesi, yeni istihdam ve İŞKUR hizmetlerinin yapılması konularında bu proje önemli bir hareketlilik noktası olacaktır. Usta – Çırak ilişkisinin ne kadar gerekli olduğunu, kırılma dönemlerinde insanlara ve iş sahiplerine gerekli desteğin verildiği maddi ve manevi desteğin yaşandığı sosyal bir kurum olan Elazığ İŞGEM, bölgede yeni bir sosyal model olacaktır.

İŞGEM çatısı altında yer alacak firmaların %90'ı yeni girişimci olacağından bu kişiler yatırım yapacağı iş hakkında projesini hazırlamış fakat bunu hayata geçirme imkânı olmayan kişiler olacağından, bu kişilerin iş hayatına kazandırılması sağlanacaktır. Elazığ ilinin en büyük potansiyel zenginliklerinden olan mermerin işlenmesi sonucunda ortaya çıkan atıl mermerin değerlendirilmemesi sektördeki önemli kayıplardan biridir. İŞGEM çatısı altında kurulacak işletmelerin, atıl mermeri değerlendirerek el sanatları konusunda (heykel, vazo, süs eşyası vs gibi) yeni girişimcilerin oluşması teşvik edilecektir. Bu alanda istihdam oluşturulması ve ilimize ait mermer ürünlerinin iç ve dış pazarda yer alması il ve bölge ekonomisine önemli ölçüde katma değer yaratacaktır.

İlin 5084 Sayılı Teşvik Yasası kapsamında olması ve İŞGEM çatısı altında yer alacak yaklaşık 28 firmanın mezun olduktan sonra bu yasa tasarısından yararlanarak organize sanayide yerini alması ekonomik kalkınmada önemli faktörlerden biri olacaktır. Elazığ'a özgü ürünlerin pazarlanması, işlenmesi gibi, ekonomik faaliyetlerin (özgü, öküzgözü, boğazkere gibi üzümler) yerel kalkınmadaki gelişmesinde önemli etken olacaktır.

Elazığ ilinin sahip olduğu avantajlar, coğrafi konumu ve bölge illerine sunduğu hizmetler göz önünde tutulursa, bölgenin kalkınmasında lokomotif görevi üstlenecek illerin başında gelmektedir. İŞGEM; diğer illerin de yararlanabileceği bir iş merkezi haline gelecektir. Bu proje ile ekonomik kalkınma daha hızlı olacaktır.

İlde sanayiye dayalı bir ekonominin gelişmemesi, Elazığ'ın bölgeden yoğun göç alan bir il olması, Resmi Kurumların Bölge Müdürlükleri merkezi olması nedeniyle Elazığ ekonomisi katma değerli ekonomik girdilerini yitirmiştir. Kamu yatırımlarının yok denecek kadar az olması bu işsizliği daha da körüklemiştir. Sanayi yatırımcılığının daha cazip hale getirilmeye çalışıldığı ilde, İŞGEM oluşturacağı altyapı ile bu işlevi geliştirmede lokomotif rol üstlenecek, ayrıca yöre ve bölge ekonomisinin kalkınmasında etkili olacaktır. İlde Sektörel Sanayi Sitelerinin olmamasından dolayı, İŞGEM ile sektörel işletmelerin oluşturulması sağlanacaktır.

İŞGEM projesi ile beraber ilimiz özelleştirme sonucunda işsiz kalan kişilere girişimciliği geliştirmek için büyük bir fırsat olacaktır. Bu işsiz kalan nitelikli insan gücü sektöre yeniden kazandırılacaktır. Kalifiye gücün sektöre kazandırılması kalkınmanın hızını da artıracaktır.

Elazığ ilinde son 5 yılda açılan ve kapanan işletme oranının ülke oranlarına göre çok yüksek olduğu görülmektedir. İşletmelerin kuruluş yıllarındaki kapanma oranı % 80'lerde iken İŞGEM'de yer alan girişimci firmalarda bu oran %10'lara düştüğünden ilimizin İŞGEM çatısı altında ki istikrarlı işletmeler ile kalkınmadaki katkısı büyük olacaktır. İŞGEM çatısı altında kurulacak olan 28 işletme ile 2005 yılı içerisinde açılan 397 işletmeye %7'lik bir katkı sağlayacaktır.

Elazığ İli İŞ-KUR'a kayıtlı 7415 erkek ve 957 kadın olmak üzere toplam 8372 işsiz bulunmaktadır. Bu işsizlik ordusunun yaklaşık %87'sini ilköğretim mezunları, %13'ünü de yüksekokul ve üstü mezunlarından oluşmaktadır. Bunun dışında potansiyel işsizler düşünüldüğünde Elazığ'ın da içerisinde yer aldığı Malatya Alt Bölgesi işsizlik oranı verileri % 17,9'dur. Türkiye'de işsizlik ortalaması % 10,5 iken Elazığ ve bölgesinin bu ortalamanın üstünde bir rakam ile ilk sıralarda olması ilin en büyük sorunları içerisinde yer almaktadır. Elazığ ilindeki işsizliği aşağılara çekmek için İŞGEM gibi merkezlerin açılması ile istihdam sahaları oluşması çözüm önerileri olacaktır.

Bu projenin başarılı olması halinde diğer yatırımcılar için de örnek bir model olacaktır. Aynı zamanda yöre insanımızın kolektif çalışma ruhunu tetikleyecektir. Bu çalışma birliktelik ruhunu ateşleyeceği için kalkınma için örnek modeller ortaya çıkaracaktır. İŞGEM çatısı altında ilimizdeki hammaddeler kullanılarak farklı yeni yatırım düşünceleri oluşturulması ve istihdamın sağlanması amaçlanarak kalkınma hızını artıracaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- AKGEMCİ, T. (2001), **KOBİ'lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler** (T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)).
- DİE NUTS2 26 Bölge Düzeyindeki Araştırma Verisi.
- DPT Bölge İlleri GSYİH'sının Büyüme Hızları,1987-2000 Dönemi; Yıllık Ortalama; Yüzde).
- Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası (2006), Elazığ İli İşletme Sayıları.
- KAZU, İ. Y. ve TURHAN, M. (2003), “Üniversite-Sanayi İşbirliğine İlişkin İşletme Yöneticilerinin Görüşleri (Elazığ İli Örneği). **VERİMLİLİK DERGİSİ** Milli Prodüktivite Merkezi Yayını 2003/4, ss. 41-58.
- T.C.Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (2006), Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) **Bölgesel Kalkınma Araştırma Raporu TRB1 Malatya Alt Bölgesi** (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli). Ankara:
- TOBB (2005), Kurulan ve Kapanan Şirketler Bölge Ortalaması.
- TÜİK(2005), Kurulan ve Kapanan Şirketler.
- Türkiye İş Kurumu (2006), Elazığ İl Müdürlüğü Araştırma Verileri.